

0401/643 від 26.03.2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для вступного випробування з української мови та літератури розроблено з урахуванням програм для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5–9 класи», «Українська література. 5 – 9 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 7.06.2017, № 804) та «Українська мова (рівень стандарту) 10–11 класи», «Українська література (рівень стандарту) 10–11 класи» (Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017, № 1407).

Мета вступного випробування на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 035 Філологія (спеціалізація 035.01 «українська мова і література») – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок осіб, які бажають здобувати вищу філологічну освіту на основі повної загальної середньої освіти.

Форма вступного випробування – співбесіда.

Перелік дисциплін, що виносяться на вступне випробування

з української мови та літератури:

- українська мова;
- українська література.

Вимоги до відповіді вступника

Під час співбесіди вступник повинен показати:

- рівень опанування ним основних розділів науки про українську літературну мову, знання основних процесів і шляхів формування й розвитку української національної мови. Зокрема абітурієнт повинен мати знання про:
- основні правила орфографії і пунктуації;
- фонетичні явища і закони української мови,
- лексичну та фразеологічну системи української мови, зокрема семантику слів і фразеологічних одиниць;
- системні зв'язки у лексиці та фразеології (багатозначність, омонімія, паронімія, синонімія, антонімія) ;
- морфологію української мови, зокрема поділ слів за частинами мови та їхні граматичні характеристики;
- синтаксичну будову речень та граматичні відношення між його компонентами;
- уміння здійснювати різні види аналізу художніх творів;
- розуміння тенденцій розвитку літературного процесу, його зумовленість суспільно-політичними подіями та культурно- історичними явищами;

- знання художньої своєрідності творчості письменників, їхніх естетичних позицій, індивідуальних стилів та змісту найважливіших творів;
- теоретичні знання щодо літературознавчого аналізу художньо вартісних творів поезії, прози, драматургії різних періодів розвитку української літератури від давнини до сучасності;
- орієнтацію в розмаїтті стильових тенденцій, зокрема визначення сутності рис таких літературних явищ, як традиційна, модерна, авангардистська лірика, постмодерна проза тощо.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Українська мова

1. Лексичне значення слова. Однозначні й багатозначні слова.
2. Системні зв'язки у лексиці та фразеології: багатозначність, омонімія, паронімія, синонімія, антонімія слів і фразеологізмів.
3. Голосні й приголосні звуки української мови, їхня характеристика.
4. Правопис м'якого знака й апострофа.
5. Подвоєння і подовження приголосних.
6. Чергування голосних і приголосних звуків.
7. Правопис складних слів.
8. Характеристика частин мови.
9. Головні і другорядні члени речення.
10. Правопис часток *не*, *ні* з різними частинами мови.
11. Відокремлені члени речення.
12. Вставні та вставлені слова і речення.
13. Однорідні члени речення.
14. Види односкладних речень.
15. Типи складних речень.
16. Види складнопідрядних речень.
17. Розділові знаки у складних реченнях.
18. Пряма мова.
19. Функціональні стилі української літературної мови.

Українська література

1. Різновиди українських народних пісень.
2. Дума як жанр.
3. «Слово про похід Ігорів» як пам'ятка давньоруської літератури.
4. Творчість Г. Сковороди.
5. «Наталка Полтавка» І. Котляревського як перший драматичний твір нової української літератури. Тема, ідея та проблематика п'єси.
6. «Енеїда» І. Котляревського. Особливості образної системи та жанру.
7. Періоди життя і творчості Т. Шевченка.
8. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного як соціально-психологічний роман.
9. Провідні образи і конфлікти роману «Чорна рада» П. Куліша.
10. «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького як соціально-побутова повість.
11. Провідні мотиви лірики І. Франка.
12. Провідні проблеми й образи поеми «Мойсей» І. Франка.
13. Образна система «Лісової пісні» Лесі Українки.
14. Новелістика В. Стефаника.
15. «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського. Художня своєрідність.
16. «Valse melancolique» О. Кобилянської. Тема, проблематика новели, її значення в українській літературі.
17. Творчість письменників «Розстріляного відродження».
18. «Місто» В. Підмогильного: проблематика, поетика, образи.
19. Комедія М. Куліша «Мина Мазайло»: проблематика, групування персонажів.
20. Художня своєрідність творчості О. Довженка.
21. «Тигролови» Івана Багряного: жанр, сюжет, образи, проблеми.
22. Творчість шістдесятників.
23. Роман у віршах Л. Костенко «Маруся Чурай»: проблематика, образ головної героїні
24. Загальний огляд та основні тенденції сучасного українського літературного процесу (Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, С. Жадана та ін.).

Критерії оцінювання

Вступне випробування у формі співбесіди оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Враховуються глибина і повнота відповіді, знання художніх текстів, літературного процесу, основних правил орфографії, морфології та синтаксису.

Розподіл балів

200-195	Повна, глибока відповідь на всі питання.
194-184	Повна відповідь на всі питання, але допущені неточності.
183-173	Відповідь глибока, але бракує повноти у висвітленні одного питання
172-166	Відповідь глибока, але бракує повноти у висвітленні одного питання. Допущені змістові помилки.
165-150	Виклад матеріалу недостатньо глибокий і повний.
149-130	Виклад матеріалу недостатньо глибокий і повний, допущені змістові помилки.
129-100	Виклад матеріалу недостатньо повний, недостатнє володіння українською літературною мовою.
99-0	Відповіді на питання поверхові або відсутні, <i>ухвалюється рішення про негативну оцінку рівня підготовленості вступника (оцінка «незадовільно»).</i>

Вступник допускається до участі у конкурсному відборі для зарахування на навчання, якщо кількість балів із вступного випробування складає не менше 100.

Список рекомендованої літератури

Українська мова

1. Авраменко О.М., Коваленко Л.Т. Українська мова та література. Збірник тестових завдань. Київ: Грамота, 2008. 212 с.
2. Волощак М. Неправильно – правильно. Довідник з українського слововживання. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2003. 160 с.
3. Гриценко Т.В. Українська мова та культура мовлення. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 536 с.
4. Гуйванюк Н.В. та ін. Українська мова. Схеми, таблиці, тести: навч. посіб. Львів: Світ, 2005. 304 с.
5. Літвінова І.М., Бутко С.Г., Гарюнова Ю., Тищенко З.Р. Українська мова. Інтерактивний довідник-практикум із тестами. Підготовка до НМТ. / Схвалено для використання в загальноосвітніх навчальних закладах МОН України. Харків : Ранок, 2023. 368 с.
6. Плющ М.Я., Грипас Н. Я. Українська мова. Довідник. Київ: Освіта, 2002.

255 с.

7. Українська мова. Тести. 5 – 12 класи: посібник / за ред. Н. В. Гуйванюк. Київ: Видавничий центр «Академія», 2006. 376 с.
8. Українська мова та література. Усе для підготовки до НМТ в режимі онлайн і офлайн. / І.М. Літвінова. З.Р. Тищенко. Харків: Вид-во «Ранок». 2024. 128 с.
9. Український правопис. Київ: Наукова думка. 2020. 392 с.
<http://www.inmo.org.ua/news/%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%81-%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0-%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%96%D1%8F-%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.html>
10. Фурдуй М. І. Українська мова. Практикум з правопису: навч. посібник. Київ: Либідь, 2004. 272 с.
11. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. Київ: Освіта, 2002. 288 с.

Українська література

1. Білоус П.В. Історія української літератури XI – XVIII ст. : навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2009. 424 с.
2. Борзенко О.І. Українська література (профільний рівень): підруч. для 11 класу закл. загал. серед. освіти. Харків: Ранок, 2019. 256 с.
2. Історія української літератури. Кінець XIX – початок XX ст.: У 2 кн.: Підручник / за ред. проф. О. Д. Гнідан. Київ: Либідь, 2005. Кн. 1. 624 с.
3. Історія української літератури XX ст.: У 2-х кн. / за ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн. 2. 453 с.
4. Історія української літератури. Київ: ВЦ «Академія», 2008. 568 с.
5. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінця XIX – поч. XXI ст. : підручник: у 10 т. Київ: ВЦ «Академія», 2013 Т. 1., 2013 Т. 2.
6. Трофименко. Т. Окологічне: усе, що ви хотіли знати про сучасну українську літературу. Харків, Віват, 2019. – 288 с.
7. Трофименко. Т. Усе, що ви хотіли знати про українську літературу. Романи. Харків, Віват, 2022. – 304 с.
8. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ: Академвидав, 2006. 500 с.
9. Сучасна українська белетристика: координати «Коронації слова»: монографія / за заг. ред С.В. Підпригори. Миколаїв: Іліон, 2014. 306 с.

10. Кузьменко В.І., Гарачковська О.О., Кузьменко М.В. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навч. посіб : у 3 т. Київ: Академвидав, Т.1. 2013. 592с.

Мережеві джерела

1. *Архів текстів ЗНО* URL: <https://dneprtest.dp.ua/cms/index.php/home/testy-mynulykh-rokiv>
2. *Медіатека* читального залу Інституту філології та соціальних комунікацій БДПУ.
3. *Бібліотека Літера*. URL : <http://ukrlitera.ru/>
4. *Бібліотека української літератури*. URL: <http://www.ukrlib.com.ua/>
5. *Електронна бібліотека української літератури*. URL : <http://www.utoronto.ca/elul/>
6. *Ізборник*. Історія України IX–XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://litopys.org.ua/>
7. *Поетика*: Бібліотека української поезії. – Режим доступу : <http://poetry.uazone.net/>
8. *Тести ЗНО / НМТ 2007 – 2021 pp.* URL: <https://zno.osvita.ua/ukrainian/>
9. *Українська шара*. ЛІТЕРА–Електронна бібліотека. URL: <http://litera-ua.livejournal.com/>
10. *Український центр*: освітньо-інформаційний ресурс. URL: <http://www.ukrcenter.com/library/default.asp>
11. *Чтиво*. Електронна бібліотека. URL : <http://chtyvo.org.ua/>
12. *EXLIBRIS*: українська електронна бібліотека, публіцистика, художня література. URL: <http://exlibris.org.ua/>

Голова фахової атестаційної комісії

_____ Руслан СЕРДЕГА

Програму затверджено на засіданні приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол засідання приймальної комісії № 2 від 20 березня 2025 р.

Відповідальний секретар

_____ Ганна ЗУБЕНКО